

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 180 K
mesečno 15 .
za zased. ozemlje . 300 .
za inozemstvo . . . 400

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Milodšičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

Upravništvo:

Sodna ulica št. 6.
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. ček. urada
št. 11.842.

Avtonomija in posestniki hiš ter zemljišč.

Z. Na zboru napredne inteligence je eden prvih naših strokovnjakov načelnik dr. Sagadin na vprašanje, kje je pravzaprav razlika med avtonomno in državno upravo, odgovoril: obe upravi služita istemu smotru, razlika je le v tem, da eno plača država iz svojih dohodkov, drugo pa pokrajina (okraj, občina). Ta stavek drži. Avtonomija se daje predvsem za naloge bolj krajevnega pomena.

Čim večja je samouprava, več bo veljala. Res je, da bo ž njo razbrejena država in bodo potem državni davki lahko nekaj manjši. Vendar ni treba biti posebno podučen iz državnega proračuna, da se izpozna, da je uprava v Sloveniji bolj razvita kakor drugod v državi. Pri nas je več šol, več bolnic, več cest, več uradov vseh vrst kakor drugod v Jugoslaviji. Zato seveda treba več pokritja iz splošne državne blagajne. Tudi ni pozabiti, da so naše pokrajine mnogo revnejše kakor na primer Banat, Hrvatska, Srbija, Makedonija in bo pri nameravanem popolnem izenačenju davkov in postopku to moralo prekoslej v milijonih številkah priti na dan.

Kljub tej neugodni prognozi smo mi za široko avtonomijo. Lokalne naloge se ne dajo dobro reševati v centrali. Da se dobro in naglo rešijo, smo pripravljene še poleg državnih davkov plačevati občinske, okrožne in pokrajinske davke in doklade. Vendar moramo pri tem držati pravilno granico.

Glavni deželni dohodek bila je od nekaj doklada na zemljiške in hišne davke. Tako bo brez dvoma tudi v bodoče: osebna dohodnina in trošarine (in carine) bodo glavni stebri državnih financ, tudi obrtni davek bo moral v največji meri ostati državi. Zrno pokrajinskih dohodkov bodo torej zemljiški in hišni davki. Posestniki zemljišč (kmetje) in hiš po deželi in seveda tudi v mestih torej morajo pretiravanje avtonomističnega gesla gledati z nezaupanjem.

Da bi prevzeli plače uradnikov, učiteljev in troške vseh možnih panog podeželjene uprave na svoje rame, zato se bodo gotovo zahvalili. To bodo silovite doklade, če se bodo hotelo naprtiti vsa mogoča bremena deželam, t. j. posestnikom zemljišč in hiš na rame.

Avtonomija je lepa stvar, a draga. Mi se žrtv za zdravo samoupravo ne bojimo. A preudariti treba, kaj zmoremo. In preveč metati na ene same rame tudi ne gre.

Avtonomija je često finančno vprašanje: odločiti o njej ne smejo le politiki, ki bi radi bili in ostali deželni ministri, ki vso deželo terorizirajo, odločati morajo predvsem davkoplačevalci. Posestniki hiš in zemljišč na kmetih in v mestih, pozor pred mamljivimi gesli, po katerih bo glava bolela le Vas!

Poljski mirovni pogoji.

Dunaj, 1. oktobra. (Izvirno). Ukrajinski tiskovni urad poroča iz Rige: Na tajni seji poljske mirovne delegacije pod predsedstvom Dombškega je bilo sklenjeno, izročiti ruski mirovni delegaciji sledeče poljske pogoje za premirje. Rusija prizna brez pridržka neodvisnost in suverenost Poljske in se zavezuje, da se ne bo vmešala v notranje poljske razmere. Za to priznava Poljska neodvisnost Ukrajine, Bele Rusije in Letonske in privoljuje v ljudsko glasovanje v vzhodni Galiciji, toda le pod pogojem, da se izvrši po načelih demokracije ne pa pod priškim sovjetskega režima.

Nezaslišane nemške intrige za odgoditev plebiscita.

Ljubljana, 1. oktobra. Z nemške strani se je vsula ploha laži in potvorb o razmerah na Koroškem. Serviramo jih našim čitateljem, da vidijo s kakšnimi sredstvi hočejo Nemci doseči v zadnjem trenutku odgoditev glasovanja. Zahteva po okupaciji cone A potom ententnih ali „neutrnih“ čet ni nič duuzega nego prikrita zahteva po odgoditvi plebiscita. Kako daleč gre nemška intriga razvidimo iz dejstva, da so Avstrijci podvzeli v Beogradu celo diplomatske korake! Vidi pa se tudi, da vendar ne zau pajo popolnoma v uspeh svoje kampanje in zato pripravljajo svet na svojo blamažo — svoj poraz pri plebiscitu, češ mi raje glasovali ne bomo. To je najinteresantnejši del njihovih poročil.

Beograd, 1. oktobra. (Presburo). Povodom vesti iz Berlina in Rima v evropski javnosti o nepravilnostih, izvršenih od jugoslovanske strani v kateri se ima po st. germainski mirovni pogodbi izvesti plebiscit, smo pooblaščen izjavili: General Maister se ne nahaja v plebiscitni coni. Tam se nahajajo sedaj na depustu samo oni jugoslovanski uradniki, ki imajo pravico glasovanja pri plebiscitu, toda v plebiscitni coni so istotako tudi avstrijski uradniki, ki imajo v tej coni pravico glasovanja in ki svobodno agitirajo za Nemce. Vsa ta novinarska gonja je organizirana z Dunaja z namenom, da se odgodi ali vsaj zavleče plebiscit. Ko so videli, da zahteva jugoslovanska država najenergičnejše plebiscit in da je pričakovati za Nemce nepopolnega uspeha pri plebiscitu, so začeli nemški agitatorji prihajati v množicah z raznih strani Avstrije in Nemčije v plebiscitno cono, kjer izzivajo neredne in terorizirajo naše ljudi. Očitno imajo namen, izzvati nemire v plebiscitni coni in z organizirano gonjo v svetovnem tisku vplivati na plebiscitno komisijo in konferenco poslanikov, da se plebiscit odloži ali vsaj zavleče. Najboljši dementi te novinarske gonje, organizirane na Dunaju, je sklep plebiscitne komisije, da se plebiscit vrši dne 10. oktobra t. l.

Dunaj, 1. okt. (Izv.) Avstrijski državni urad za zunanje zadeve je naročil poslaniškemu odpravniku v Beogradu, naj prijateljsko opozori jugoslovansko vlado na zbiranje jugoslovanskih čet v bližini koroškega glasovalnega ozemlja, in povpraša, kak namen ima koncentracija vo-

jaštva. Eventuelno naj zahteva tudi odpoklic jugoslovanskih čet.

Dunaj, 1. okt. (Izv.) Z oficijelne strani se poroča, da je avstrijska vlada na veleposlaniški konferenci za slučaj, da bi odposlanje ententnih čet v koroško glasovalno ozemlje zadelo na težkoče, stavila predlog, naj ententa razmišlja o zasedanju cone A s četami kake nevtralne države.

Celovec, 1. okt. (Izv.) „Neue freie Presse“ javlja: Jugoslovani zbirajo ob karavanskem grebenu in ob vzhodni meji koroškega glasovalnega ozemlja čete, močne več polkov. Topništvo je koncentrirano zlasti na vzhodni meji. Razpoloženje med jugoslovanskimi četami ni ugodno, ker vplivajo nanje nemiri na Hrvatskem in predstoječe stavke na Kranjskem. Med vojaštvom se nahaja več srbskih stotnij. Dozdeva se da poveljuje tem četam bivši ljubljanski komandant general Krsta Smiljanić, ki je vodil že leta 1919. ofenzivo proti Avstriji. Namen jugoslovanskih vojaških operacij je a, da bi jugoslovanske čete v slučaju, da bi izpadel plebiscit 10. oktobra za Jugoslavijo neugodno, vdrle v glasovalno ozemlje in postavile zaveznike pred fait accompli. Prebivalstvo južnega pasu hoče z vzdržanjem ož glasovanja rešiti deželo nove državljanske vojne. General Maister, ki je bil od zavezniške komisije izgnan, se je vrnil v civilni obleki in organizira vojaški odpor. Jugoslovanski oficirji in vojaki se nahajajo še vedno v južnem pasu v civilni obleki. Enajst nemških gospodarskih in političnih organizacij se je obrnilo na Lloyd Georgeja, Giolittija in Mileranda s prošnjo, da bi odposlali v cono A ententne čete.

Dunaj, 1. okt. (Izv.) Listi poročajo o novi aferi junake Kaltenebergerje, ki ga je napadlo 50 oboroženih Jugoslovancev, katerih pa se je vseh obrnil. Če bi ne bilo dr. Pretnerja, pravi listi, bi bil Kaltenegger premagane Jugoslovane izročil pravični roki ententne komisije.

Beograd, 1. oktobra. „Gazetta di Venezia“ objavlja razloge, zakaj se mora Italija boriti proti temu, da pripade Koroška Jugoslaviji. Zveza Italije z Avstrijo bi šla potem preko Jugoslavije; s tem bi bil ogrožen Trst.

prihodnji teden. Dan določi beograjska vlada.

Kuga v Trstu.

Milan, 1. oktobra. V tržaški civilni bolnici se je pojavil slučaj kuge. Reka, 1. oktobra. Tu sta se pojavila dva nova slučaja bubonske kuge.

Boji na Dunaju.

Dunaj, 1. oktobra. Volilni boj se je razveljal z vso silo. Včeraj je na kršč. soc. shodu v Hietzingu vdrlo 50 z bajoneti oboroženih vojakov (brambovcv). Začel se je divji pretep. Krščanski socialisti so streljali na vojake z revolverji. Vojaki so razbili vse pohištvo in dvorani demolarali. Pretepli so nekoga duhovnika. Za danes popoldne je bila zaraditega sklicana izredna ministrska seja.

Dunaj, 1. oktobra. Komunisti so danes nabili svoje volilne lepake: može, ki z bakljo zažigajo avstrijski parlament. Državni pravdnik je lepake konfisciral.

Razvoj soc. dem. krize na Češkem.

Praga, 1. oktobra. Zastopniki soc. dem. stranke so danes sklenili, da zadnje komunistične konference ne priznajo kot strankarskega kongresa ter so izključili m. dr. posl. Šmerala in znanega Muno iz stranke.

Narodno predstavništvo.

Beograd, 1. oktobra. (Izvirno.) Parlament je nadaljeval hrvatsko debato. Posl. Banjanin (nevtralec, bivši član Jugoslovanskega odbora) in dr. Dušan Popović (demokrat) sta govorila vsak po dve uri. Banjanin je kritiziral vladino izjavo o hrvatskih dogodkih, češ da je bila nejasna ter je zlasti očital ministrskemu predsedniku, da je rabil neko- rektne izraze. Ostro je obsodil demagoštvo zlasti konservativnih strank med hrvatskimi seljaki, posebno pa še na seljaškem shodu v Zagrebu, ki ga je pozdravil tudi minister Korošec z izredno demagogično brzojavko. Končno je pozival govornik k slogi. Za njim je govoril dr. Dušan Popović, ki je dosegel s tem govorom največji govorniški uspeh, kar jih je doslej bilo v našem narodnem predstavništvu. Zbornica in galerija so poslušale z napeto pozornostjo. Razvijal je pozitivni program nacionalnega jugoslovanstva in se ostro obračal proti Veliki Srbiji in Mali Hrvatski. Med njegovim govorom je prišlo do večkratnih upadec poštnega ministra Drinkovića. Govoru je sledil buren aplavz v zbornici in na galerijah. Prihodnja seja jutri zjutraj ob 9. uri, da se konča debata, na kar sledi glasovanje. Potem se seje zaradi dela komisij odgode do srede.

Draginjske doklade sodnikov.

Beograd, 1. oktobra. (Izvirno.) Tudi naredba o posebnih dokladah za sodnike je že podpisana. Sodniki dobivajo v novih pokrajinah po 450 dinarjev, pomožni sodniki pa po 250 dinarjev posebne doklade. Sodnijska doklada v Srbiji znaša 600 in 250 dinarjev.

Težave v vladi.

Beograd, 1. okt. (Izvirno.) Jutri popoldne se vrši ministrska seja, na kateri bo minister za notranje zadeve Drašković zahteval, da se izpolni točka pakta med strankami glede postavljenja svezkih načelnikov v Srbiji. Radikaleci so se doslej trdovratno branili izpolniti to točko pakta. Demokratska stranka pa na vsak način zahteva, da se ta točka dogovora izpolni. Ako se bodo radikaleci še dalje branili, bo Drašković sam izvršil imenovanja. Izključeno pa ni, da pride vsled tega držanja radikalcev do krize.

Ruska-poljsko vojna.

Varšava, 30. septembra. frontno poročilo z dne 30. t. m.: Potem ko smo razpršili v odseku Lida zbrane sovjetske čete, so naši oddelki nadaljevali zasledovanje sovražnika, ki beži v popolnem neredu. Velikopoljske čete so danes zavzele Baranoviče, vsled česar se je sovražnik na jugu Pripjate umaknil na črto reke Slucz.

Moskva, 1. oktobra. Pri Slonimu se vrše srditi boji. Pri Pinskiu se razvijajo za nas ugodni boji in je upati, da mesto kmalu zavzamemo. Pri Novgorodu Vilinjskem smo zasedli Gorodnico. Boji vzhodno od Preskurova. Na Krimu srditi boji. Janj med obema državama.

Moskva, 1. okt. (Izv.) Francosko sredozemsko brodogrje je dobilo ukaz, naj se pripravi za odhod v Črno morje. Najbrže bo sodelovalo pri nameravani ofenzivi proti Odesi in južni Ukrajini.

Berlin, 1. okt. (Izv.) Iz Helsingsforske se javlja: Po poročilih moskovskih „Izvestija“ je bila v Moskvi razkrita protirevolucionarna zarota. Rudarska stavka v Angliji.

Berlin, 1. oktobra. (Izvirno.) Iz Londona se javlja: Anglija je neposredno pred stavko rudarjev. Pogajanja z lastniki rudnikov so se ponesrečila.

Korošev volilni program.

Maribor, 1. oktobra. Na današnjem sestanku zaupnikov SLS. je imel minister Korošec volilni govor, v katerem je uvodoma izvajal, da smo bili Slovenci v Avstriji zato nezadovoljni, ker nismo bili enakopravni, v Jugoslaviji zahteva SLS. popolno enakopravnost vseh treh plemen: enake davke, enako državno skrb za šole, bolnišnice, uradnike, enakopravnost veroizpovedanj. Proti gibanju med kmeti, ki hoče izključiti predvsem politikujoče duhovnike je povdarjal, da klerikalna Kmetijska zveza tega ne sme storiti, ker ni razredna stranka. Glavna platforma volilnega boja bo vprašanje ureditve države. Dr. Korošec je formalno avtonomistični program tako-le: ali naj se vse upravlja iz Beograda ali pa nekaj tudi iz drugih središč.

Demokratom je očital, da so centralisti, socializmom ne verjame, samostojne slovenske kmete pa je zaničljivo zafrknil, češ, da je to vprašanje za nje previsoko. Kar s tiče SLS. je dr. Korošec povdarjal, da je stranka proti trializmu in federalizmu, glede oblike vladavine pa je dejal: jaz sem monarhist ter je na to v lepih besedah branil našo dinastijo proti agitaciji, ki očitno postoji v stranki in tem pogledu. Govornik je za avtonomno Slovenijo, t. j. ona naj ima z vso državo skupno, kar je za red, moč in ugled države potrebno, naj pa bo samostojna v vseh stvarih, ki se hitreje, boljše in točneje opravijo doma. On je za stari dualizem uprave, kajti vodstvo teh avtonomnih zadev naj se izroči pokrajinski vladi, ki bo odgovorna pokrajinski skupščini. S tem geslom bo šla SLS. v boj. Določiti se mora ali ostane križ in katehet v šoli in ali bo smel duhovnik v cerkvi svobodno govoriti, ne da bi mu grozil kanceljapagraf. SLS. je proti militarizmu, ako pa mora militarizem ostati, naj bo pameten, človekoljuben in moderen. Carinik in soldateska sta glavni vzrok nezadovoljstva. Dr. Korošec je končno svoje pristaše opominjal, naj bodo dostojni v političnem boju, svari je pred nervoznostjo, ki se pojavlja v stranki vsled padanja njene moči in je bodril somišljenike, naj gredo z zaupanjem v volilni boj.

Imenovanja.

Beograd, 1. oktobra. (Izvirno.) Reaktiviran je ter imenovan za dvornega svetnika Ivan Tekavčič, za dvornega svetnika je imenovan dr. Josip Ferjančič, naslov in značaj dvornega svetnika je podeljen dr. Leonu Staretu, za vladne svetnike so imenovani doktor Ignacij Rutar, dr. Fran Vodopivec in Friderik Loger.

Razna brzojavna poročila.

Zagreb, 1. oktobra. Regent obišče v oktobru Hrvatsko in se udeleži lo- vov v Sremlu in v Bosni.

Beograd, 1. oktobra. Presburo izjavlja, da so vesti o potovanju prestolonaslednika v Pariz netočne.

Zagreb, 1. oktobra. „Jutranji listi“ poročajo iz Beograda, da je finančni minister odgodil izvedbo svoje ukazne naredbe glede davka na poslovno obrt.

Beograd, 1. oktobra. (Izvirno.) Ministrski komite je dovolil carine prost izvoz živil za naše dijaške menze na Dunaju, v Pragi in v Brnu.

Beograd, 1. okt. (Izv.) V današnji seji finančno-ekonomskega ministrskega odbora, je bilo sklenjeno, da se dovoli izvoz 500 žrebet iz leta 1918 in 1000 žrebet iz let 1919 in 1920 brez osiguranja valute. Izvažati smejo konjerejske zadrage.

Moskva, 1. okt. (Izv.) Sovjetski zunanji minister Čičerin je s posebno brzojavko povabil rumunsko vlado na obnovitev neposrednih pogajanj med obema državama.

Hrvaški nemiri pred parlamentom.

(Tretji dan debate.)

Beograd, 30. sept. Ob pričetu današnje seje Narodnega predstavništva je bil prečitan predlog, ki ga je stavil o imenu poslancev iz okupiranih krajev posl. Trinajstić, da se raj izbere poseben parlamentarni odbor, ki bo sodeloval z vlado v vprašanih zunanji politike. Predlog je bil izročen posebnemu odseku v predceno.

Na to je zbornica nadaljevala razpravo o Bukšegovi interpelaciji.

Posl. Knežević (neodv. sicijalist) izraža svoje začudenje, da gotovi politiki branijo v parlamentu pobuno hrvatskih kmetov. Značilno je, da so se našli oficijelni socialdemokrati z reaktivncami Narodnega in Jugoslovskega kluba. Zakaj pa srbski kmet ni mrmral,

ko je moral dati svojo živino? Pobuna na hrvatskem je plod brezvestne strankarske agitacije, ki je hujšala kmeta, češ, žigosajo ti živino, ker Srbi nič nimajo in jo hočejo tebi vzeti. To niso govorili tuji agenti, nego ljudje naših političnih strank. Govornik ne odobrava postopanja oblasti, ogorčen pa je proti zavratni taktiki

strank, ki neprestano med pripromim narodom na Hrvatskem in v Sloveniji gojijo mržnjo do Beograda, da bi se pretvorila v mržnjo do Srbije in se oškodovalo narodno jedinstvo. Hrvatski kmet je dajal Avstro-Ogrski ogromne žrtve, on ni dajal Avstriji samo svoje živine in svojega imetja, nego je pošiljal tudi svoje sinove na italijansko in rusko bojišče ter proti Srbiji, a ni mrmral proti temu, ni se protivil, kakor se protivi danes. (Razburjenje med enim delom poslancev.) Mmrma se proti „srbskemu balkanizmu“. Pri tem pozabljamo na to, da vzrok naše slabe kulture ne tiči v naši duševni zaostalosti. Vzrok tiči v tem, ker smo se morali skozi stoletja varujemo materialno kulturo zapadnih Evropejcev.

Vojskovali smo se zato, da smo jim pomagali, da so se z našo pomočjo osvobodili svojih narodnih tlačiteljev, da imajo danes ono narodno svobodo, ki jo uživajo. Tako postopanje je nelojalno. Končno predlaga govornik sledeči motivirani dnevni red,

ki naj bo po njegovem mnenju najostrejši protest proti natočevanju Srbije: „Sprejme se na znanje izjava vlade, da se vse osebe, ki so zakriville dogodke na Hrvaškem, izroče sodišču. Narodno predstavništvo pa obsoja tendenco interpelacije, ki označuje te dogodke kot posledice uporabe zastarelih srbskih zakonov in metod, ker take tendence poizkušajo razpihati plemenski antagonizem.“

Posl. K. Zlatić (rep.) meni, da se Slovenci in Hrvati boje srbske premoči. Nesoglasja treba poravnati. Jedinstva ne dosežemo s silo, temveč le z ljubeznijo. (Burno odobranje.)

Posl. M. Bašić (lib.): Po mojem mnenju ima lahko sedanja debata žalostne posledice in lahko povzroči državno krizo. Naši sovražniki imajo nad nami svoje dopadenje. Odpuščajmo drug drugemu napake in delujmo složno na povzdigi celokupnega naroda.

Posl. Wilder (hrv. demokrat): Vsi doseđani govorniki so pozabili, da se nahajamo v štadiju ustvarjanja naše države.

Kateri narod pe se je zedinil brez zmešnjav in trepeta, brez meščanskih vojn in brez krvi? Francozi so svoje ujedinjenje plačali s potoki krvi. Italijani so imeli nesheto meščanskih bojev. Istotako je bilo v Nemčiji. Štiriletne vojne med severom in jugom je bilo treba, da se je ustanovila velika Severna Amerika. Ali ni izvanredno važno dejstvo, da se naša plemena nikoli niso bojevala med seboj? Končno je naše ujedinjenje, izvedeno je z voljo vsega našega naroda.

Proti edinstvu pa delujejo sovražne sile,

proti edinstvu, za katerega smo se stoletja bojevali. Ali vendar je tudi na Francoskem tako; analogno nasprotovanju pri nas, nasprotujejo tam celokupnosti pripadniki stare dinastije. Še dandanes imamo na An-

glskem stranko za Stuartovce. Ideja narodnega jedinstva ni oslabljena, nego nasprotno, ona se je ojačila. Naše državno ujedinjenje ni zunanji, nego je samo še notranji problem. Gotovo je težak. Unifikacija še dolgo ni dosežena in mi živimo v samih provizorijih. Dve leti smo čakali na volitve. Sedaj so pred durmi in prišel je Narodni klub, da ob priliki Bukšegove interpelacije razvije svoj

program mržnje in nezadovoljnosti z vsem onim, kar je doseženo in kar obstoji. (Razburjenje med Narodnim klubom.) Smatraji Radića za reprezentanta hrvatske duše in hrvatskega naroda, je profanacija vsega hrvatsstva in največje natočevanje hrvatsstva. Treba je povedati narodu, da so sedaj dani vsi pogoji za naš svoboden ustavni razvoj. Ni prav, da cni kritizira napake, ki sedi na vladi in postopa dvojstrancko; v eni roki ima oblast, na drugi strani pa dela pri širokih masah ljudstva za demagogijo, da tačo pride do mandata. Ta dvojstranost se bo ljuto maščevala. Ali za Vas (obrtnjaci proti poslancem Narodnega kluba) slede nova jamstva, ki bodo odpravila zadnje ostanke stare habsburške monarhije in habsburške politike. (Burno odobranje in ploskanje.)

Po kratkem odmoru je dobil besedo posl. Grisogono (hrv. demokrat), ki polemizira z govorniki. Posl. Rittig (Nar. klub) ga prekine z besedami: „Vi ste bili avstrijski državni pravdnik!“ Posl. Grisogono odgovori Rittigu: „Da, bil sem. Pa sem bil tudi v ječi v istem času, ko ste bili vi v Švici!“ Nato nadaljuje: Naša dolžnost je, da gremo med narod in da poučimo kmeta, da je ta država naša in njegova. Država je tu, narodno edinstvo je tu, in Vam (proti poslancem Narodnega kluba)

ni treba, da ga razbijete.

(Odobranje pri članih Demokratske zajednice.) Posl. Grisogono nadaljuje: Če je zlo, potem je pač zlo. Ali, gospoda, če je zlo v tej hiši, zlo v državi, je to moja hiša in jaz moram odpraviti to zlo. (Odobranje in ploskanje.) Mi imamo moč in voljo, da zgradimo državo. Ko odhaja zunanji minister v inozemstvo, mu moramo v slovo izjaviti, da smo vsi brez razlike

složni v obrambi naše države, da smo vsi ena duša in eno srce. (Navdušeno odobranje in ploskanje vseh poslancev.)

Posl. St. Protić (rad.): Jaz ne bom branil srbskih zakonov, ali moram izjaviti, da sem trdno prepričan, da srbski zakoni niso krivi teh dogodkov. So tudi drugi zastareli zakoni. Opozarjam samo na

Bachov „Prügelpatent“.

Sicer pa o tem nimamo na razpolago jasnih dejstev, g. Bukšeg ni dobro informiran, pa tudi od strani vlade ne vemo ničesar. Jaz za svojo osebo menim, da tiči vzrok teh dogodkov v napačnem pojmovanju pravnega čuta in zakonitosti. Drugi vzrok so pogrešeni ukrepi, ki so jih uporabljale naše oblasti, in ki so izzvali ter ojačili nerazpoloženje.

Batine je prvi uvedel na Hrvatskem polkovnik Teslić, toda to ni bil Srb. (Polk. Teslić je bil prej avstr. oficir. Op. ur.) Gospod Wilder je govoril o demagoštvu, sam pa je glasoval za komuniste, ko so se ti pripravljali za sovjete. (Razburjeni protesti pri dem.) Podban Rojc (ki je demokrat) je zahteval, da državni pravdnik odstopi od tožbe proti komunistom.

Posl. Wilder zahteva besedo za osebno pojasnilo proti posl. Protiću. Medtem pa predsednik zaključuje sejo ter odredi prihodnjo za jutri ob 16.

Nemiri na Hrvaškem pred sodiščem.

Zagreb, 1. oktobra.

Pred sodnim stolom se je začela obravnava proti Blažu Tupeku, 23 let staremu kmetu iz Hrujanca. Iz obtožnice posnemamo:

Ponoči med 5. in 6. septembrom so se uprli kmetje v Sv. Ivanu Zelini, pri kateri priliki je bil ubit kmet Josip Sulićak. Upravitelj okrajnega glavarstva Oton Spiller se je opeljal dne 6. septembra zjutraj v Konščino, da od tam telefonira po vojaško pomoč, ker je bil upor splošen, telefonske in brzojavne žice v Sv. Ivanu Zelini pa potrpane. Ko se je okolu 3. ure popoldne vračal, so ga uporni kmetje napadli in mu žugali, da ga ustrelijo, češ, da je on izdal naredbo, da se kmetom odvzame

živina. Kmet Nikolaj Muček je vzel upravitelja okrajnega glavarstva pod roko in ga odvedel v spremstvu drugih kmetov k mizarju, ki je ravnokar dovršil krsto za ubitega kmeta Josip Sulićka.

Tu je množica prisilila upravitelja okrajnega glavarstva Spillerja, da je moral nositi k mrtvašnici na desnem ramenu krsto, v levi roki pa križ. Ko so prišli tako na pokopališče, je neki kmet udaril Spillerja s habsburšim kolcem po glavi, tako, da je Spiller takoj padel na zemljo. Obtoženi Blaž Tupek, ki je bil orožen z vojaško puško, je zahteval od Nikolaja Mućka, da ubije Spillerja, kar je pa ta odklonil. Tupek je na to izjavil, da bo sam to storil, postavil se je kake tri korake od Spillerja, ki je ležal obrnjen z obrazom k zemlji in je ustrelil v njegov hrbet, rekoč: „Sedaj ima dosti.“ Množica je zahtevala, da se dvakrat ustrelji, potem pa je prečkal mrtveca in si privojuil žabo uro in verižico Spillerjevo v vrednosti okolu 3000 K.

V preiskavi je Tupek izjavil, da so rapadli Spillerja na pokopališču trije kmetje s koli in ga tolkli po glavi, da se je zrušil na zemljo, njemu so pa dali puško v roko in ga prisilili, da je streljal na Spillerja, ker drugače ubijejo njega. V strahu je trikrat ustrelil, ne vedoč ali je zadel ali ne in pravi, da je Spiller takrat bil že mrtev.

Zdravniški izvid trdi, da udarec s kolom ni bil smrtonosaren, nač pa so smrt povzročile krogle iz puške. Priče so v preiskavi izpovedale, da obtoženec ni bil prisiljen streljati, temveč je on najprej nagovarjal na to Mućka in ko je ta odklonil, je Tupek sam streljal.

Tupek je torej zakrivil zločin umora in se ima kaznovati s smrtjo na vesalih.

Politične beležke.

+ Iz demokratske stranke. V demokratskem klubu se pripravlja in nadaljuje nominiranje demokratskih kandidatov. Po dosedanjih poročilih bo kandidiral Ljuba Davidović v vranjskem okrogu, Svetozar Pribičević v Liki, dr. Veljković v podrinskem, dr. Marinković v požarevaškem, Kosta Timotijević in Bora Popović v smederevskem, a Pavle Marinković v Banatu.

+ Jadransko vprašanje. „Gazette de Lausanne“ govori o zadnjih fazah jadranskega vprašanja in zaključuje, da še nikdar ni bilo to vprašanje tako komplicirano, kakor je ravno danes, ko se govori o skorajšnji rešitvi tega problema. Niti ene točke ni nikjer, kjer bi se moglo začetiti z realnim delom, niti enega konkretnega predloga! Italija ne priznava niti londonskega pakta, niti Wilsonove črte, niti samoodločbe naroda! Jugoslavija zahteva samoodločbo in je tudi pripravljena na kompromisne predloge, ali težava je najti kak predlog, ki bi zadovoljil obe strani. Ako je resnično poročilo, da pride v kratkem času do neposrednih pogajanj, tedaj je jako malo verjetno, da bo prišlo do kakih pozitivnih rezultatov, ako bodo na sestanek prišli državniki obeh držav brez vsakega kompromisnega predloga.

+ Za Nemce in Madžare. Zajedničarji so po zborovanju v Vukovaru poslali na državni zbor posebno vlogo, v kateri protestirajo proti temu, da županijske politične oblasti nočejo vpisati Nemcev in Madžarov v volilne imenike. Dalje zahtevajo finančno samostojnost za Hrvatsko in pa zagotovilo, da vojaki s severnih krajev ne bodo službovali v južnih krajih, ampak tam, kjer so bili rekrutirani.

+ Razkritja o madžarski propagandi. Glavni urednik „Arbeiter Zeitung“ Austerlitz objavlja izjavo, v kateri pravi, da prevzame na osebno odgovornost za vsa razkritja o Horthyjevi propagandi in o podkupovanju krščansko-socialnih dunajskih časopisov od strani madžarskih agentov. Da bi kdo ne mislil, da se hoče skrivati za svojo poslaniško imuniteto izjavlja, da bo odložil svoj poslaniški mandat v tem hipu, ko vložje proti njemu podkupovalci in podkupljeni prvo tožbo, ker hoče pred sodiščem dokazati razkritja „Arbeiter Zeitung“.

+ Konec vojnega stanja v Italiji nastopi po sklepu italijanske vlade 31. oktobra. Vendar se demobilizacija v okupiranih krajih ne bo še popolnoma izvršila in se tudi ne bodo ukinile vse važne odredbe.

+ Novoizvoljena švedska poslanska zbornica je sestavljena takole: 72 konzervativcev, 28 zastopnikov kmetijskih organizacij, 47 liberalcev, 76 socialnih demokratov in 7 levičarskih socialistov.

* Minister Korošec se v nedeljo vrača v Beograd ter prevzame pričelom prihodnjega tedna zopet vodstvo ministrstva saobraćaja.

* Za načelnika politično-tehnične službe v ministrstvu za notranje zadeve je bil imenovan profesor lozanskega vseučilišča dr. Reis, znani prijatelj Jugoslovanov.

* Odlični poljski politik Stanislav Roszkowski, član poljske delavske stranke se mudi v Jugoslaviji, da proučava naše razmere. Iz Zagreba se je podal v Ljubljano.

* Primorci svojemu prvoboritelju. Na nedeljski dobrodelni prireditvi kluba „Soča“ dne 3. t. m. v Narodnem domu v Ljubljani bodo primorski rodoljubi izročili svojemu ljubljencu in zaslužnemu prvoboritelju dr. Gustavu Gregorinu umetno izdelano spominsko diplomu, kot znak hvaležnosti za nepopisne žrtve, katere je doprinesel prvak tržaških Slovencev tekom skoraj štiri-desetletnega neumornega, neustrašnega, vseskozi idealnega delovanja za narod svoj v našem lepem Primorju. Diploma se mu bo izročila s primernim nagovorom okoli osmih zvečer.

* Naši odvetniki pri vojaškem sodišču. Kakor znano je bilo vpoklicanih pred tednom na dvomesečno orožno vajo 17 ljubljanskih pravnikov, med njimi 12 odvetnikov in dva odvetniška kandidata. V torek je prišlo „na vežbo“ še 7 pravnikov. Poverjena jim je naloga, rešiti približno 3600 aktov prejšnjega vojaškega sodišča, ki so ležali nedotaknjeni v registraturi. Novovpoklicani „redovi-avditorji“ so se lotili svojega posla s tako vneto, da ste do danes rešeni že dve tretjini vseh aktov.

sv Odbor Sokola I. izreka tem potom vsem, ob priliki Koroškega dne sedelujočim bratom in sestram, posebno moškemu in ženskemuro naraščaju, najtoplejšo bratsko zahvalo.

* Za generalštabni kurz vojaške akademije se je prijaviło 46 kandidatov-officirjev, a izpit je napravilo samo 21 kandidatov.

* Znamenje časa. V uradnem listu sta izšli te dni dve zanimivi objavi: v eni se razpisuje mesto za docenta za meteorologijo na belgrajski univerzi z mesečno plačo 105 dinarjev, drugi oglas pa išče kuharja za bogoslovje sv. Save z mesečno plačo 150 dinarjev s prostim stanovanjem, hrano ogrevom in razsvetljavo.

* Preizkušnje iz državnega računarstva v Ljubljani se prično dne 27. oktobra 1920. Prošnje do 12. t. m. predsedniku komisije — finančni računski oddelek v Ljubljani. V prošnji bodi povedano, kateri pomočki so prosilcu služili pri učenju.

* Amerikanska prtljaga. Naš generalni konzulat na Dunaju je prejel dopis avstrijske vlade, da je zadnji čas došlo na Dunaj mnogo prtljage, ki je lastnina bivših civilnih internirancev iz Amerike. Poleg tega pride tudi še veliko take prtljage iz Anglije. Mislijo, da je med to prtljago tudi kaj lastnine naših državljanov, ki so se zadnje čase povrnili iz Amerike. Na to opozarja notranje ministristvo državljane. Obrtni bi se bilo na jugoslovanski generalni konzulat na Dunaju ali pa na deželno vlado.

* Ne hodite na Francosko dela iskat. Naš generalni konzulat v Marsellieu javlja, da so razmere za naše delavce na Francoskem skrajno neugodne. Mnogo naših ljudi, ki so prišli tja iskat dela, pada v skrajno bedo. Naše oblasti nimajo niti dovolj sredstev, da bi jim omogočile povratek.

* Državne nabave. Pri centralni vladi v Beogradu je ustanovljen poseben odbor, ki bo izvrševal nabavo vseh potrebnih stvari za državne urade. Na čelu tega odbora je generalni inšpektorat finančnega ministristva.

* Šola za davkarje. Po sklepu ekonomske-finančnega komiteta razpisuje generalna direkcija neposrednih davkov konkurz za vpis v davkarsko šolo, ki bo trajala od dne 1. novembra do dne 30. aprila 1920 v Beogradu. Kandidati morajo biti absolventi 6 ali 8 razreda srednje šole; šolanje bo na državne stroške. V šolo bo sprejetih do 120 kandidatov. Rok za vlaganje prošnje je do dne 13. oktobra.

* Amnestija za Bosno in Hercegovino. Povodom svojega obiska je podpisal regent Aleksander ukaz o pomiloščenju.

* Industrijski muzej se ustanovi pod pokroviteljstvom ministristva trgovine in industrije v Beogradu.

* Nov list. V Zemumu je pričel izhajati nov demokratski list „Narodna misao“.

* Občinske naklade v Mariboru. Deželna vlada je vsled predloga

mariborskega magistrata dovolila za leto 1920. pobiranje sledečih doklad: 40% doklada na zemljiški in hišno-najemninski davek, 65% na rentni davek, 87% na kontingentirano in nekontingentirano pridobnino in na pridobnino po II. poglavju kakor tudi na plačarino in krošnjarino, dalje se zviša doklada na pivo na 40 kron od hektolitra in na 60 kron od steklenice šampanjca (seveda le od konsumna, ne od produkcije in prometa), 4% kanalska pristojbina. Gostaščina 12% začasno ni zvišana, ker vlada želi diferenciacijo, da se manj premožnih preveč ne zaden. Občinska doklada pri prenosih lastninske pravice in na užitnino na vino se ne poviša, ker so itak zadnji čas zvišane državne pristojbine (užitnina) in s tem samoposebi tudi doklade. Vodovodna naklada se zviša na 12% najemščine. Ako kdo porabi več kakor zanj določeno množino vode, plača za temeljno množino po 60 vin., za višjo množino po 1 K za m³. Tehtarina in občinska doklada na železniške vozne listke je konečno zavrnjena. Glede gostaščine in glede občinske naklade na reformirano užitnino na vino se bo občina mogla ponovno izjaviti in staviti predloge.

* Za dijaško kuhinjo. V soboto bo v Narodnem domu v Mariboru koncert v korist mariborske dijaške kuhinje.

* V občinsko reklamacijsko komisijo v Celju sta bila na seji gerentstva sveta dne 30. septembra izzrebana urednik Spindler in pekovski mojster Koren. Volilni imenik v Celju obsega nad 1000 volilcev.

* Izrazniti občinski trgovci. govino Mossmann na glavnem trgu v Celju je prevzel trgovec Fran Urh, La-kitschevo trgovino pa trgovec Alojziji Drofenik.

* Na celjski obrtno-nadaljevalni šoli se je moral pričetek pouka, ki bi imel biti dne 3. t. m., odgoditi, ker še ni rešeno vprašanje pokritja važnih izdatkov v letošnjem šolskem letu.

* Česká obec v Ljubljani. Počinaje dnem 2. t. m. obdjavljajo se sobotni sešzky v predni restavraciji mestnosti národného domu. P. T. členové se vyzývají k hojnému nástavenstvu. Hosté vítáni.

* Nov zdravnik. Iz Višnje gore se nam javlja, da se je tam nastanil g. dr. Rudolf Zaletel, zdravnik za ženske kakor tudi za porodniške bolezni.

* Iz Kamnika nam poročajo: Volilni boj je otvoril dekan Lavrenčič s prižnice in v spovednici, kjer roti žene, naj vplivajo na svoje može, da bodo volili klerikalno. Lavrenčičev kandidat za konstituante je gospod Mejač.

* Naši ujetniki in interniranci v Italiji. Predsedništvo deželne vlade v Ljubljani pozivlja interesirane, da mu brzojavno prijavijo v roku treh dni imena vojnih ujetnikov in civilnih internirancev, odkod so doma ter imena krajev v Italiji, kjer so zadržani.

* 12 malih podper po 40 in 50 K za mestne reveže ima oddati mestni magistrat ljubljanski. Podrobnosti glej na razpisu, ki je na mestni deski.

* Klej za mizarje. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel nekaj mizarškega kleja. Obrtniki naj priglase svoje potreščine takoj.

* Tihotapstva v plebiscitnem ozemlju. Kakor je finančna delegacija doznala iz avtentičnega vira, je ministrski svet skicnil, da se vse kazenske preiskave zaradi tihotapstva v plebiscitnem ozemlju na Koroškem definitivno ustavi. Carinarnice so že prejele ukaz v tem zmislu.

* Smrtna kosa. V noči od četrtka na petek je v mariborski splošni bolnišnici umrl deželnosodni svetnik dr. Pavel Kočevar v starosti 51 let. Zadel ga je mrtvoud. Pogreb bo v nedeljo popoldne ob 16 uri na pokopališču na Podbrzežju.

* Na celjski pošti so zopet sprejeli v službo ob prevratu odpuščenega Fackla, ki ne zna niti besedice slovenski in je imenoval svoječasno naš jezik, mačji jezik. Baje mu bosta sledila kmalu še Hübnér in Ge'itsch.

* Za koncert Balokovića v Ljubljani se vrši prodaja vstopnic v soboto dne 2. oktobra od 8. do 19. ure, v nedeljo dne 3. oktobra od 8. do 13. ure in na dan koncerta dne 4. oktobra od 8. do 13. ure v Anončni ekspediciji Al. Matelić (Kongresni trg 3, 1. nadstr.) ter zvečer od 19. ure naprej pri blagajni v Unionu.

* Jadransko društvo beguncev z juga v Mariboru priredi v soboto in nedeljo ob ugodnem vremenu izlet k Sv. Arehu na Pohorju.

* Strela je ubila v Č. ... pri Jelšah v sredo zvečer v stanovanju sodnega kanclista Fürsta v kuhinji sedečo služkinjo ... pisala prijcem v Ameriko pismo, da se namerava preseeliti tja.

* Pogorelo je večeraj popoldne go-podarsko poslojpe g. Kobija, lesnega trgovca na Bregu pri Borovnici.

* Skupil io je. Takoj po polomu so se pojavili v Ljubljani bosanski cunjarji, ki so pokupili vsako, še tako obrabljeno obleko ter jo potem v Bosni prodali za drag in lep dobiček. Trgovec Softić Hasan beg iz bihačke okolice je čestokrat prihajal v Ljubljano, kjer mu je zadišal še drug dobiček. Začel se je baviti s tihotapstvom tobaka preko demarkacijske črte v Logatec. Pred nekaj dnevi si je Softić Hasan beg nakupil v Ljubljani okoli 400 zavirkov cigaretskih cigarec ter se brez potnih dokumentov ponoči splazil preko demarkacijske črte. Italijanski financarji pa so ga zajeli, mu zaplenili vso zalogo tobaka, mu pobrli novice in ga bacili nazaj preko demarkacijske črte. Sedaj v Ljubljani brez denarnih sredstev, obnem pa ga preganjajo vrhovi sodni sodišče zaradi nakupa sumljivega blaga.

* Poškodbe. Posesnik France Ločnikar iz Logatca pri St. Vidu je na glavi z vilami poškodoval svojo ženo Franciško, ko sta se med seboj prepirala in prerekala. — Hlapec pri Knezu, France Luštik je na cesti v Mostah povozil osemletno deklico Marijo Vostnerjevo.

* Zastrela se je z arzenikom v mariborski Liza Miklavc z Rdečega brega na Pohorju in kmalu nato umrla. Baje je izvršila samomor iz potrnosti zaradi 48urnega zapora, v katerega je bila obsojena zaradi spora z neko svojo sostanovalko.

* Mariborsko porotno sodišče zaključilo svoje jesensko zasedanje z današnjim razpisom o poskušnem nožigu. Mohorjeve tiskarne v Prevaljih. Tiskovna pravda Nachtigall in Favaj proti odgovornemu uredniku kirikalne „Straže“ Stuparju, ki bi se imela vršiti pred okrožnim sodiščem, je bila preločena.

* Stroga sodba. Marta Rosenberg in njena mati Maj. Liechtenstein sta bili zaradi mariborskega okrožnega sodišča zaradi mešanja mleka, ki sta ga oddajali kavarni Central, obsojeni vsaka na 55.000 kron globe. Zagovornik je prijavil vzklc, zastopnik državnega pravdnikstva pa se je pritožil zaradi prenizke kazni.

Iz uradnih listov.

* Razpis služb kopaljskih upravnikov. Ministrstvo za narodno zdravje razpisuje stalne službe kopaljskih upravnikov v Brestovcu, Branju, Bukovnici, Jošaniku in Nišu. Plača po 6000 dinarjev in draginjska doklada ter prosto stanovanje. Prošnje do 31. oktobra ministrstvu za narodno zdravje. Glej „Službene Novine“ št. 213.

Ponarejevalci bankovcev na Bledu.

Kako so jim prišli na sled in kako se je blamiral okrajni glavar.

„Jutro“ je svoječasno prineslo vest, da je vsled ovadbe poštarja Florjančiča na Bledu napravila ljubljanska policija v hiši Schwegla na Rečici hišno preiskavo. Tam je našla razni kompromitirajoči material in tako tudi prišla na prvo sled ponarejevalcem. Da dobimo natančno sliko cele zadeve, je imel večeraj eden izmed naših sotrudnikov razgovor z blejskim poštarjem Florjančičem, kateri mu je dal sledeča zanimiva poročila: V letošnji pomladi so se nastanili v omenjeni vili sumljivo se obnašajoči gostje. Vila leži na samotni in je v sosedščini le restavracija „Florjančič“. Omenjeni gostje niso imeli nikake služinčadi, opravljali so vsa dela sami. Le v slučaju večjega obiska so obedovali v Florjančičevi gostilni. To družbo je Florjančič začel opazovati in se je že meseca majnika izrazil napram prof. Plemlju, da se mu zdijo ti ljudje skrajno sumljivi spijonaže. Vso stvar je zaupal takoj tudi orožništvu, katero se je zainteresiralo ter dooznalo, da ti ljudje niso naznanjeni pri občini, za kar je bil potem tudi posestnik vile kaznovan z malo denarno kaznijo. Ker so se ti pustolovci vozili skoraj dnevno kakor kurirji z nabasanimi kovčki preko Jesenic, kjer imamo zelo številno mejno policijo, se mora človeku čudno zacet, da straža, ki preišče vsakemu proletarcu vestno ves nahrbtnik in konfiscira vsako malenkost, niso nikoli našla v finih usnjatih kovčkih sumljivih instrumentov ali bankovcev Lettiseve emisije. Pred obiskom regenta je bila v občinskem uradu na Bledu seja, pri kateri je v pričo župana in drugih razlozil Florjančič glavarju Hubadu sumljive pojave iz omenjene družbe in ga opozoril, naj pusti napraviti hišno preiskavo. Kako se je ista vršila, ve gospod Florjančič povedati le toliko, da je videl skozi nekaj dni orožnike, kakor tudi občinske stražnike v pogovoru z gospodo pred vratni vile. Da

bi našli kaj sumljivega, se z njihovega obnašanja ni videlo kljub temu, da sta bili dve sobi opremljeni z najfinejšimi električnimi stroji, barvami, risalnim orodjem itd. To so predmeti, ki morajo biti sumljivi vsakemu otroku. Mogoče so jim natvezili, da to robo rabijo ženske za lase barvati in sušiti. Čez teden dni po teh natančnih preiskavah so se odpeljale dame te družbe preko noči. Ostali so le še Lettis, Galovič in Murdaj, kateri so dva dni vrestavraciji „Florjančič“ prav fino obedovali, tretji dan pa izginili, ne da bi plačali ceho. Vila je ostala osamljena. G. Florjančič je potem v razgovoru z nekim ljubljanskim odvetoikom izrazil svoj sum ter ga naprosil, da naj, ker oblasti radovliškega okraja niso kos to zadevo natančneje preiskati, stvar javi ljubljanski policiji. Omenjeni odvetoik je, prišedši v Ljubljano, obvestil policijskega nadzornika Habeta, ki je takoj uvidel pomen Florjančičevih opazovanj. Ljubljanska policija se je z vso vnemo poprijela cele zadeve in kmalu spoznala, da so bila vsa domnevanja Florjančiča resnična.

Da ni bilo vztrajnosti g. Florjančiča in da ni ljubljanska policija na hvalevreden, energičen način vzela zadevo v svojo roko — tovarna lažnih bankovcev na Bledu bi še danes nemoteno fabricirala svoje novčanice. Okrajnemu glavarju Hubadu je bilo važnejše, da je eksponiral in kompromitiral državno oblast v brezsmiselnih preiskavah proti blejskim antirolvskim demonstratorom, nego da bi bil zastavil svoje sile za državne interese. Napenjal je svoje bistroumnost, kako bi mogel kaznovati blejske Sokole ter naravno ni mogel misliti na blejske falzifikatorje. Cela afera je za tega uradnika blamaža, kakršnih se ne doživi mnogo, ona pa pa tudi skrajno kompromitira kot uradnika. G. Hubad je v Radovljici in sploh na samostojnem politično-upravnem meču nemogoč in pričakujemo, da bo čezelna vlada izvajala konsekvence. Danes se vsa Gorenjska smeje in je istočasno ogorčena nad blamiranim radovliškim glavarjem. Treba je rešiti državno avtoriteto pred g. Hubadom.

Kdo je Lettis?

Ime Lettis našemu občinstvu ni poznano. Ob času, ko so bili zrakoplovi še nekaj novega in v Ljubljani nismo mogli vsak dan videti ljudi, ki letajo po zraku, so se pojavili po ljubljanskih ulicah plataci, da bo na vojaškem vežbališču letal Albert Lettis, zrakoplovec iz Ptuj. Ljudje so plačali vstopnino. Lettis na ni letal, rekel je, da se mu je stroj potrl. V resnici pa Lettis sploh ni bil zrakoplovec, ampak slepar, ki je Ljubljančane potegnil.

Ko se je začela vojna, se je zdel Lettis tudi avstrijski policiji sumljiv in ga je internirala. Bil je v internatu Mittergrabern, kjer smo bili internirani tudi Slovenci. Razume se, da je bil Lettis Italijan, a govoril je precej dobro nemško. Zato se mu tudi tam ni slabo godilo. Za razne poplave so v taboru rabili mehanika in tak mehanik je bil Lettis. Dobil je za svoje delo vojaško menažo in precej prostosti. Leta 1916. je bil potrjen in je z nami skupaj ajnrukali na Dunaj. A tudi tam se je kmalu zmazal. Hitro se je seznanil s feldveblji in ko smo mi tolkli „maršajnc“, se je Lettis sprehejal po Dunaju. Kmalu nato je izginil. Letos sem ga videl v Rogaski Slatini. Imel je svoj avto. Čudil sem se, da je v Jugoslaviji. Zabahviljal je čez Italijane in je rekel, da se mu kot „soferju“ pri nas dobro godi. Sedaj je pobegnil na Madžarsko.

Prosveta.

— Zlatko Baloković. Pariški „Journal des Debats“ (maj 1920) piše: Še mladega Zlatka Balokoviča, sijajnega učenca Ševčikovoga, smo sprejeli pri nas toplo in simpatično. Baloković obvladuje vse težkoče z lahkoto in čudovito tehniko, pokazuje mnogo čara in miline ter širen stil v najtežjih nalozah. — „Le Figaro“ (maj 1920): Zlatko Baloković igra Brahmsove, de Saint Saëns-ove koncerte itd. s čujamo virtuosnostjo in izrednim čutom. Z umetnikom občutimo slovansko dušo, ki se pojavlja v ganjeni strastvenosti.

Sport in turistika.

st Nogomet v Sportnem tednu. Danes ob 16. uri tekmujeta na prostoru „Ilirije“ dve kombinirani moštvi ljubljanskih klubov, sestavljeni iz najboljših igralcev: Slovana, Jadrana, Svobode, Primorja, Hermesa in Sparte. Tekma bo merilo za letošnji napredek naših mlajših klubov. — V nedeljo ob 16. uri se vrši tekma Ilirija : Atletiki, Celje, za katero vlada mnogo zanimanja, ker se govori, da so Atletiki močnejši od Ilirije. Oba kluba postavita v tekmo kompletno moštvo.

— Gospodarsko bližanje s češkoslovaško republiko. Praški vzorčni veletrg so obiskali tudi oficijelni vladni zastopniki Jugoslavije. S to trgovinsko misijo je imel razgovor dopisnik „Nár. Listů“, o katerega vsebini pri-naša imenovani list sledeče (pri čemur list opozarja, da so izraženi nazori zastopnikov misije gg. Stankoviča (trgovsko minist.) in Dušana Pantiča (centralna uprava) osebnega in ne oficijelnega značaja): Najboljši prijateljski politični odnošaji brez istočasnih gospodarskih stikov nimajo praktičnega pomena. Politiko dela samo par ljudi, gospodarsko politiko pa ustvarja cel narod. — Vojna je prinesla velike izpremembe v gospodarskem in trgovinskem življenju. Preje je producent imel kupca, danes kupec išče producenta. To pa je samo prehodni pojav. Producent mora saniskati tržišče svojemu blagu. To prakticira že sedaj Nemčija, ki je že resno obvladala Balkan. Jugoslavija konsumira v glavnem dve vrsti blaga: najboljše (luksuriozne) in slabše kvalitete. Galanterijsko in luksus-blago se v Jugoslavijo vvažja le glavno iz Francije, Anglije in Italije, dočim se je blago za široke mase pred vojno vvažalo pred vsem iz Nemčije, sedaj pa iz Avstrije in Madžarske. Češka vlada mora v Jugoslaviji ustanoviti stalne razstave vzorcev, da tako omogoči jugoslovanskim trgovcem direktni nakup doma. Splošno vlada mnenje, da so češki produkti predragi. Jugoslovanski trg je sedaj znatno obvladan od Avstrije, Nemčije, Italije, pa tudi od Avstrije in Madžarske. Konsumne potrebe v Jugoslaviji se velike. Manjka vsakovrstnih strojev za žganjarne, pivovarne, pekarske, elektrarne itd., manjkajo lokomotive in železniški vozovi.

Politični zvestobi naj kmalu sledi tudi gospodarska medsebojna zvestoba.

— Rekompensacijska pogodba s Čehoslovaško. Posebna deputacija ministrstva trgovine in poljoprivrede se mudi že nekaj dni v Pragi, da se informira o onih predmetih, ki bi jih mi mogli dobiti v rekompensacijski pogodbi s Čehoslovaško. Kakor hitro se dobe potrebne informacije, bo pogodba s Čehoslovaško definitivno objavljena. Za Čehoslovaško so pripravljene že velike zaloge živil, ki čakajo samo še na odobritev pogodbe. Da se bo zamogel promet nemoteno vršiti, je ustanovila Čehoslovaška vlada posebne prometne inspektorate v Linzu, na Dunaju, v Gradcu in v Ljubljani. Ti inspektorati bodo skrbeli, da bo šlo blago s posameznih postaj hitro naprej.

— Prepovedan izvoz volne, lana itd. Ministrski svet je v seji dne 24. septembra prepovedal izvoz sledečih predmetov: volne, govejih, konjskih, ovčjih in kozjih kož, lana in polizdelkov in izdelkov kožne industrije zgoraj navedenih sirovin, izvzemši vrvarske izdelke in preproge. Istotako je prepovedan prost promet v državi z volno, kožami in lanom, dokler niso zasigurane potrebne množine za vojaštvo. S tem je prepovedano kupovati in prodajati označeno blago vsakemu posamezniku. Glede nabave zgoraj označenega blaga za domačo potrebo in porabo pa tudi glede nabave za male obrtnike se bo izdal poseben pravilnik.

— Monopolski zakon. Zagrebške uradne Narodne Novine z dne 29. t. m. objavljajo naredbo finančnega ministra, s katere se srbski monopolski zakon za tobak, sol, vžigalice, petroleje in cigaretni papir razširja na celo državo. Istočasno je objavljena naredba finančnega ministrstva glede razširjenja bosanskega zakona o monopolu na saharin in umetno napravljeni material za slajenje na celo državo.

— Kanal Trst-Vitava. Na iniciativo tržaške trgovske in obrtniške zbornice poklicani faktorji študirajo načrt vodne zveze Trsta z Vitavo. Ta načrt je vedno že interesiral bivše avstro-ogrskc urade. Realizacija pa je bila vedno nemogoča radi velikih tehničnih težav in ogromnih stroškov, katere bi zahtevali veliki hidraulični elevatorji in jezovi. Po novem načrtu inž. Campinada bi bili uporabljani vodni toki, dočim so prejšnji načrti sloneli na uporabi stoječc vode v kanalih. — Ta načrt ima po mnenju italijanskih listov veliko važnost za Trst, čehoslovaško republiko in za druge nasledstvene države.

— Gospodarski svetje. V Beogradu je bila dne 27. septembra prva plenarna seja gospodarskega svetja, kateri je mesto odsotnega ministra trgovine Ninčiča predsedoval minister za konstituanto dr. Marković. Potrebo gospodarskega svetja je opravičil z besedami, da jo treba v vseh vprašanih sistematičnega dela, zlasti v gospodarskih, ki so esentijale celega državnega življenja. Gospodarski svetje je

samo dobrovoljna korporacija, ki pa ima in mora imeti velik vpliv na nadaljnji razvoj našega gospodarstva, s tem, da daje nasvete in iniciative kompetentnim ministrom. Gospodarski svetje ima več pododborov, kakor za: trgovinsko politiko, za industrijo, za de-narne zavode, za prometno politiko itd. Sotrudnik „Riječi“ se je razgovarjal z načelnikom trgovinskega ministrstva Todorovičem o Privrednem Veču. Todorovič je izjavil, da si gospodje od privrednega Veča laste pravice, ki jih Privredno Veče ima le pravico da izraža svoje mnenje, ne pa da kritizira.

— Besede na finančni konferenci. Na mednarodni gospodarski konferenci je govoril Holandec Vischering o denarnem obtoku in menjalnih kurzih svetovnih borz s posebnim ozirom na iztočne države z nizkim kurzom ter o sredstvih, kako omejiti naraščanje papirnatega denarja, in o raznih bančnih vprašanjih. Za njim sta govorila Anglež Rutherford in Nemeec Urbig. Razen strokovnega referata Vischeringovega je konferenca premevala obče fraze o solidarnosti, štedljivosti, blagohotnosti itd. Strokovnjaki ne prisojajo konferenci večjih uspehev. Angleški delegat Chalmers je govoril o svobodni trgovini in se izrazil, da se njegova vlada zavzema za najširšo svobodo v trgovini. Sedaj obstojajo omejitve le glede prehrane.

— Angleški načrti glede donavske plojbe. Kakor smo že ponovno poročali, je angleški in deloma tudi francoski kapital silno udeležen pri raznih donavskih paroplovnih družbah. Zlasti madžarske družbe so prišle v popolno odvisnost. Sedaj pa listi poročajo, da se v Londonu resno bavijo z načrtom vse posamezne družbe združiti v enotno družbo. Na ta način bi bil promet po Donavi olajšan. — To vprašanje bo ventilirano o oktobru na posebni konferenci v Parizu, ki naj stopi v tej stvari v zvezo z mednarodno donavsko konferenco. Kako stališče bo zavzela Jugoslavija? Upamo, da odklonilno.

— Padanje angleških prevoznih cea. Prevozne cene po morju so v zadnjem času silno padle. Poročali smo že o padanju prevoznih cen po Adriji in v sosednih morjih. Sedaj pa poroča časopisje, da so tudi Angleži bili prisiljeni za prevoz po velikih morjih cene znatno znižati. Od marca do danes se je tarif znižal za 50%. Glavni vzrok leži v povečanju svetovne toneže in v pomanjkanju prevoznega blaga.

— Nova železniška proga. Prometno ministrstvo je sklenilo, da se še letos prične z gradnjo nove železniške proge od Čoke do Velike Kikinde v Banatu. Nova proga bo dolga 20 kilometrov.

— Trgovsko-obrtniška zbornica v Ljubljani bo imela tudi v Mariboru svoje uradne dneve. Prva uradna dneva bosta dne 7. in 8. oktobra od 9. do 12. ure v Jurčičevi ulici št. 8/II.

— Razstava perutnine v Mariboru. Podružnica Kmetijske družbe v Mariboru priredi dne 23. in 24. oktobra t. l. razstavo perutnine, t. j. kokoši in petelinov prave domače pasme. Na razstavi se bodo vršila tudi strokovna predavanja.

— Nemško trgovsko brodogje. Kakor poroča „Matin“, Nemci znatno ojačujejo svoje zračno trgovsko brodogje in pripominja: Ta aktivnost nas svari k previdnosti in opravičuje se bolj naše odredbe.

— Prometno konferenco, ki naj uredi mednarodni transit, je sklicala Zveza narodov na 15. oktober v Pariz.

— Olajšanje uvoza v Švico. Vlada je pooblastila narodno-gospodarski departement, da izda gotove olajšave za izvoz mesa in živine, ker upa na ta način zajeziti naraščanje cen mesa.

— Finančni položaj Švice. V Švici smo navajeni gledati deželo, ki je v vojski obogatela. V švicarskem narodnem svetu pa je te dni podal delegat Musy drugačno sliko o finančnem položaju republike. Leta 1913. je znašalo aktivno premoženje 100 milijonov frankov. Leto 1919. pa izkazuje pasivum 900 milijonov frankov. Vojska je torej bilanco znižala za eno milijardo. Proračun prihodnjih let bo izkazoval deficit 150 milijonov. „Obogatene Švice v vojski je legenda“, se je izrazil referent.

— Davčna obremenitev na Francoskem. Po novem francoskem proračunu bo plačal vsak Francoz 420 frankov davka na leto. Prejšnja obremenitev je znašala 108 frankov na osebo. V Sloveniji bo znašala davčna obremenitev po novem finančnem zakonu za osebo 228 dinarjev.

— Muslimanska tvornica perila. Sarajevski muslimani nameravajo osnovati tvornico perila, v kateri bodo zaposlene samo siromašne muslimanske ženske, ki jim mohamedanski obredi prepovedujejo delo v drugih tovarnah.

— Novo parobrodarsko društvo. V Dubrovniku se je osnovalo zopet novo parobrodno društvo, obstoječe iz ruskih in naših delničarjev. V odboru so Rusi Čehmlov, Kopilov in Fodorov in Jugoslovani Nastas Petrovič, Kosta Timotijević in Marko Džemović. Glavnica znaša 20 milijonov dinarjev, Rusi so prispevali z 12 parnikov. Ministrstvo za enkrat še ni odobrilo pravil tega društva, dokler se ne dokaže, da je večina kapitala v naših rokah.

— Nova izvozna in uvozna banka. V Čacku v Srbiji se ustanavlja izvozna-uvozna banka z glavnico dveh milijonov dinarjev. Delnice po 1000 dinarjev. Banka se bo bavila z izvozom žitnih in drugih deželnih pridelkov in z uvozom kolonijalnega in manufakturnega blaga. Financirala bo tudi podjetja, ki se bavijo z izdelavo teh premetov.

Borze 1. oktobra.

Zagreb. Današnja borza je bila nekoliko boljša od večerajšnje, toda konec tedna je vplival, da se tečaj niso mogli popraviti. Promet v valutah in devizah je bil živahen. Devize: Berlin 197 do 200, Milan 520 do 525, London 410 do 420, Newyork 117, Pariz 790, Praga 160.5 do 161.75, Švica 1850, Dunaj 37.80 do 38. Valute: dolarji 116 do 117, avstrijske krone 38, levi 150 do 160, rublji 128 do 132, češke krone 169 do 172, funti 402, napoleonorji 415 do 417, marke 195 do 200, leji 220 do 223, lire 506 do 508, turške lire 470.

Efekte:

Table with 2 columns: denar blage and values for various banks and currencies.

Dunaj, devize v prostem prometu: Zagreb 253 do 274, Budimpešta 95 do 105, Praga 410 do 436, Varšava 100 do 113, dinar 1010 do 1060, dolar 270, lira 1200, lej 515 do 517, rublji 280, levi 380, marka 513.50 do 518.50, francoski franki 1900, švicarski franki 4375 do 4380, funti 940.

Efekte:

Table with 2 columns: Avstr. krona renta and values for various financial instruments.

Zürich, devize: Berlin 10.10, Holandska 195, Newyork 625, London 217, Pariz 4165, Milan 25.95, Bruselj 43.80, Kopenhagen 88, Stockholm 124, Kristijanija 89.12, Madrid 91.60, Buenos Ayres 230, Praga 8.20, Beograd 20.50, Zagreb 5.15, Dunaj 2.675, žigosane 2.30, Budimpešta 2.

Beograd, Situacija čvrsta. Ministrstvo je vrglo na trg znatne količine tujih valut, s čemer se je potreba podelila. Največ se je zahtevalo lire. Valute: funti 102 od 105, franki 197 od 200, dolarji 29.50 do 29.75, lire 128 do 129, leji 57 do 57.50, levi 41 do 42, marke 50 do 50.50, avstrijske krone 10.10 do 10.20, napoleonorji 106.50, Devize: London 104 do 105, Pariz 197 do 198, Ženeva 500 do 510, Milan 128 do 130, Praga 41 do 42, Berlin 47.50 do 48.5, Solun 315 do 320, Dunaj 9.50 do 9.60. Efekti: Srbsko parobrodno društvo 720, Narodna banka 2750.

Vremensko poročilo.

Table with 5 columns: Dan, Čas opazovanja, Stanje barometra, Temperatura, Vetovi and 5 rows of weather data.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij „Jutra“. Odgovorni urednik Mit. F. Jelenc.

Mali oglasi.

Tipkarica (strojepisna), boljša moč, se sprejme takoj. Naslov pove uprava „Jutra“.

Proda se popolnoma nova hiša s hlevom in vrtom. Tam se tudi proda novo pohištvo zaradi odhoda dotičnika iz domovine. Cesta v mestni log št. 9. 248 2-1

Se nov pisalni stroj „Oliver“ se ceno proda pri knjigarju Urbanu Hrovatu v Novem mestu. 253

Vsako količino **jajc in krompirja** kupi uradniška menza v Ljubljani (Prešernova ulica). Istotam se proda točilna miza z ameriškanskim aparatom po ugodni ceni. 251

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica IVAN BRICELJ, Dunajska cesta 16, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne. 53-4

Zaloga švicarskih ur in delov, zlatnine in srebrnine, vsa popravila izvršim skrbno, staro zlato in srebro kupujem. F. Korosec, urar, Ljubljana, Sv. Florijana ul. 31. 227 52-2

Koncipijenta s substitucijsko pravico išče odvetnik dr. Vladimir Sorneo v Mariboru. Vstop takoj. 243 3-3

Išče se krojač kot namestnik mojstra, več nekaj urezovanja, voljan pa, se privaditi temeljiteje. Vljuden in oglašen nastop. Dober poznavalec vsakega krojaškega dela in predvsem popolnoma zaposljiv. Naslov pod „št. 87“ na upravništvo „Jutra“. 244 3-3

Obvestilo.

Obveščava cenj, odjenalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 214 8-3

Ant. in Jož. Brajer-Kapele Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Dobra priložnost!

Proda se takoj in po ugodni ceni **lepa pritlična hiša**

z lepim vrtom in z nekaj zemljišča, zravna še eno poslopje. Leži prav v bližini Ljubljane.

Naslov pove: Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjovo nabrežje 5. 239

ERJAVEC & TURK trgovina z železnino

pri „Zlati lopati“ (prej Hamerschmidt) Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7 147 nasproti križevniške cerkve. 26-3

247 **Kontoristinja** 2-2

prvo vrsta moč izveščana v vseh pisarniških poslih, se išče za veletrgovino z žitom. One, ki so že v tej stroki delovale, imajo prednost. Plača po dogovoru. Ponudbe pod „žito“ se prosi na upravništvo tega lista.

Orodje

priporoča 85 14-6

Odon Koutny

Ljubljana, Kolodvorska ulica 37.

F. Orazem & Jančar pleskarja

Ljubljana, Breg št. 6 se priporoča slavnemu občinstvu za vsa pleskarska dela. 228 10-4

Amerikansko strojno olje

Olje, lahko, za vretena; olje za transmisije; olje, strojno za poljedelske stroje; olje, strojno za težke stroje; olje za automobile, lahko; olje, izredno težko; olje za cilindre; olje proti prahu. 57 104-10

Glavna zaloga:

Medić, Rakovec & Zankl, d. o. z. prej A. Zankl novisino.

Več raznašalk

za novoustanovljene okraje ljubljanske

sprejme takoj

uprava „Jutra“, Sodna ulica 6.

Jadranska montanska družba

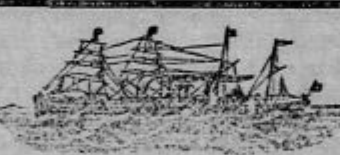
Erzojavi: „Montana“.

d. o. z.

Telefon št. 9.

Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. 92 26-5

COSULICH-LINE Trst-Amerika

New York-Buenos-Ayres-Rio di Janeiro

Santos-Montevideo. 94 17-5

Brezplačna pojasnila in prodaja vozništev za potnike iz Slovenije edinole pri:

SIMON KMETEC, LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 26.

Charles Princ Ljubljana

Manufaktura

196 13-5

Zaloga: Turjaški trg 1.

Pisarna: Zidovska ulica 1/1.

Špecerijško in delikatesno blago

dobro asortirano, raznovrstno kolonijalno blago, kakor: kavo, čaj, riž, čokolado, kakao, olje, testenine, milo, sir, klobase, gnjati, konservirane ribe, konjak, rum, likerje ter bogato zalogo šampanjca in vina v steklenicah in divjačino, samo prvovrstno blago, priporoča

Ant. Stacul, Ljubljana

Selenburgova ulica. 203 3-3

Nepremočljivi dežni plašči iz pristnega angleškega **Waterproof cloth**

se dobe pri tvrdki 165 8-5

A. & E. Skabernè

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „Jutra“!

Proda se hiša z lepim vrtom in hlevom, tik glavne ceste v Trbovljah, najbolj primerna za obrtnike. Več se izve pri lastniku Ivanu Orešniku, zaloga pive „Union“, Trbovlje. 256 5-1

Kupi se motorno kolo z ali brez priklopnega voza. Prednost oni s priklopnim vozom. Ponudbe na Anončno ekspedicijo AL Matelič, Ljubljana. 257

Družba JADRAN Dunajska cesta št. 9

kupuje 234 10-4

orehe

letošnjega pridelka v vsaki množini, le zdravo, lepo, dobro sušeno blago, kolodvor Ljubljana ali v skladišče Jadrana dostavljeno, po solidnih cenah, vreče se dopolnjejo za polnitev.

Več kolporterjev

sprejme takoj

uprava „Jutra“, Sodna ulica št. 6.

Naročajte dnevnik „Jutra“!

Klavirji na obroke

harmoniji, violine, strune in vsa glasbene potrebitine. Velikanska zaloga.

Alfonz Breznik, bivši učitelj Glasb. Matice, Kongresni trg št. 15.

Drva meterska in zapana, trda in mehka **Oglje**

postavljena na dom na debelo in 139 drobno se dobe pri: 10-6 Srebotnjak, Kolodvorska ulica 31.

M. U. Dr. Rudolf Zaletel

začne ordinirati od 5. oktobra naprej vsak dan v Višnji gori na Dolenjskem. 252

Volilni red

za

Ustavotvorno Skupščino kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Priredil dr. Stefan Šagadin.

Cena 16 K. 241 4

Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Sodna ulica št. 6.

Konkurenčne cene!

Samo na debelo!

Vsakovrstna manufaktura

se dobi po najnižjih cenah pri tvrdki 112 20-7

BRUMAT F., LJUBLJANA, Mestni trg 25 I.

Lastni avto za prevažanje!

Konkurenčne cene!

Zastopstvo prvih konfekcijskih tovarn iz Prostejova (Češkoslovaška)

Glavna zaloga za kraljestvo SHS

Fran Derenda, Ljubljana

nudi po primerno znižanih cenah bogato zalogo vsakovrstne konfekcije za gospode, fante in dečke ter za vsakovrstne delavske sloje. 125 3

Trpežno blago.

Samo na debelo.

Najnižje cene. **Jos. Stopar** **Najnižje cene.**
— manufakturna trgovina —
Ljubljana, 202 3-2 Dunajska cesta št. 5.

„JADRAN“

d. o. z. 21 104-12

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko, pšenico, koruzo, oves, koruzo za krmo, pšenične otrobe, proseno kašo, ješprenj, sladkor, češki, v kockah, ameriškanski, Java kristal beli, kavo, najfinejše namizno jedilno olje, testenine, sir, riž, Ceylon-čaj, poper v zrnju, sol, vžigalice, milo in petrolej, belo čiščen, sukneno in manufakturno perilno blago, čevlje, moške, ženske in deške, ročno delo, trpežno, v vseh številkah.

Pivovarna „UNION“

Telefon št. 311. Brzojavni naslov: Pivovarna, Ljubljana.

Ljubljana-Spodnja Siška

priporoča svoje izborno pivo v sodnih in steklenicah. Dobe se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska piča zelo priporočljive. 43 52-6

Jadranska banka:

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Zrst, Wien. 9 52-6

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.